

Sermo de contubernalibus

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΙΣΑΚΤΩΝ.

Ἀρξώμεθα καὶ ἡμεῖς λαλῆσαι, ταῖς τῶν ἁγίων Χριστοῦ δούλων εὐχαῖς δι' ἁγίου Πνεύματος ὑπὸ τοῦ μονογενοῦς τοῦ Θεοῦ Υἱοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐνδυναμούμενοι, ῥήματα εὐσεβείας καὶ σωφροσύνης. Ἀποφθεγξώμεθα λόγους χάριτος καὶ ἀληθείας ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐνδυναμούμενοι χάριτος. Ἀνοίξαντες τὸ στόμα ἐν Χριστῷ προκομίσωμεν θησαυρόν τινα μικρὸν ἐναποκείμενον τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, μικρὸν μὲν τῇ αἰσθητῇ ὑποστάσει, μέγαν δὲ τῇ νοητῇ φύσει· καὶ προβάλωμεν χρυσοῦ καθαροῦ στατήρα, καὶ καθάρισαντες τοῦτον, ὡσπερ ἐν χωνευτηρίῳ, τῷ εἰλικρινεῖ φρονήματι, τηλαυγέστατον πᾶσιν ὑμῖν ἐπιδείξωμεν. Πρόθυμος γὰρ ὁ νοῦς, καὶ 30.813 τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἀσθενῆς δὲ ἡ σὰρξ.

Ἦθελον γὰρ εἶναι δυνατόν ὑπὲρ τῶν ὑπερτάτων ἀκρωτηρίων ἐπιστάντα σαλπῖσαι με ὡσπερ διὰ τοῦ στόματος, καὶ βροντῆς δίκην κατὰ πάσης ἐξαποστεῖλαι τῆς οἰκουμένης τὰ τῆς σωφροσύνης ῥήματα, ὅπως εἰς μαρτυρίαν ἔσονται πᾶσι τοῖς παραφθείρουσι τὴν ἀλήθειαν. Ἄλλ' ἀδύνατον τὸ πρᾶγμα· ἄνθρωπος γὰρ εἰμι ὀλιγόβιος, καὶ εὐτελής μὲν τὴν ἡλικίαν, μικρὸς δὲ τὴν φωνήν, καὶ ἄλλως δὲ ταπεινὸς τὴν ψυχὴν, πολλαῖς ἁμαρτίαις ἐμπεφυρμένος. Ἄλλὰ κἂν βροντῆς δίκην εἰς ὕψος ἐπάρω τὴν φωνήν, καὶ βοήσω μεγάλα, οὐκ ἀκουσθήσομαι. Χριστὸς γὰρ ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς, ὁ πῆξας τοὺς οὐρανοὺς ὡσεὶ καμάραν, καὶ θεμελιώσας τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ στερεώσας τὴν θάλασσαν· ὁ πῦρ, καὶ θεῖον, καὶ γέενναν, καὶ φόβον, καὶ τρόμον αἰωνίων κριτηρίων ἐτοιμάσας τοῖς ἁμαρτὰ νοσιν, οὗτος δι' Εὐαγγελίων βοῶν καὶ παραγγέλλων παρακούεται. Ἀπόστολοι δ' αὖ πάλιν ἅγιοι, τέλειοι τοῦ Χριστοῦ μαθηταί, καὶ υἱοὶ βροντῆς ὄνομασθέντες, δι' ἐπιστολῶν γράφοντες καὶ παρακαλοῦντες καταφρονοῦνται· ἄλλ' οὔτε προφηταὶ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ, οὔτε νόμος, οὔτε ἄνθρωποι νουθετοῦντες ἐντρέπουσι· καὶ τίς ἄλλος δυνήσεται ἄρα τὸ τηλικούτον ἀπηνῆς διορθώσασθαι καὶ ἀνήμερον πρᾶγμα; Ὅτε λοιπὸν τραῦμα κατὰ πάσης γέγονε τῆς οἰκουμένης, καὶ μοι δοκεῖ πολλοὺς λόγους καυτήρων δίκην προσάπτειν τῷ πάθει. Ἐπικέχυται γὰρ τὸ νόσημα, καὶ κεκράτηκε πλείστων, ἵνα μὴ πάντων λέγω, καὶ ὡσπερ ἀχλὺς σκοτεινοτάτη ἐπέσχε τῶν πολλῶν τὸ βλεπτικὸν τῆς διανοίας.

Ἐγὼ δὲ ἐρῶ μετὰ παρρησίας, λαμπάδα εὐσεβείας διὰ στόματος ῥήμασιν ἁγίοις ἐξάπτων, καὶ σεμνὰ τρόπων ἀρετῆς παραδείγματα διηγούμενος, μὴ ἄνθρωπον εὐλαβούμενος, ἀλλὰ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχων τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα ζῶντας καὶ νεκροὺς, καὶ οὐ βουλόμενος κοινωνὸς γενέσθαι τῶν ἐν τῷ κακῷ δικτύῳ σαγηνευθέντων, ὅπως δίκην ἡλίου ὁ λόγος τὰς ἀκτῖνας ἐκπετάσας, διαλύσῃ τὸ ζοφῶδες τῆς διανοίας τῶν εἰσακουόντων ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ τὸ πάθος παύσῃ ταῖς αὐτοῦ μαρμαρυγαῖς. Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἡ φιλαργυρία, φησὶν ὁ θεῖος Ἀπόστολος· ἀληθῶς ρίζα πολλοὺς κλάδους πονηρίας ἐκφέρουσα, δι' ἣν τὰ πάντα ἐν τῷ πονηρῷ βίῳ ἐπιτελεῖται. Ῥίζα δὲ πάντων τῶν κακῶν ἡ φιλογυνία, καὶ ἡγεμὼν τῆς ἀπωλείας, ἡ τῶν ἀγαπητρίδων λέγω δὴ μανία, ρίζα ἀπώλειαν βλαστάνουσα, καὶ ἐξανθοῦσα μανίαν. Ἰουδαϊκὴ γὰρ τυγχάνει ἐκ Σοδόμων μετενεχθεῖσα, καθότι ὑπουλόν τινα καὶ πεποιημένην τῆς ἔξωθεν ἐπιπλάστου ἀγάπης τὴν φαντασίαν κέκτηται. Καὶ μοι λαβὼν κόμιζε λοιπὸν εἰς μέσον τὸ τοῦ Ἀποστόλου λόγιον ἐκεῖνο, τὸ φάσκον· Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ

ἀπόστολοι καὶ Κηφᾶς; ᾧ ἐπερείδονται οἱ τῷ τῆς ταλαιπωρίας πάθει δεδουλωμένοι, τὸ καλῶς πρὸς ὠφέλειαν γρα φέν, τῇ ἑαυτῶν ματαιοφρονίᾳ πρὸς ἀπώλειαν ψυ 30.816 χῶν ἐκλαμβάνοντες.

Καὶ ἐξετάσωμεν παράλληλα τοῖς ἀποστόλοις, καὶ τοῖς νῦν πιστεύουσι τὰ πραττόμενα. Τίς ἦν ὁ γράφων πρῶτον μάθωμεν, καὶ εἰ δι' ἐπιστολῆς ὁ μακάριος Ἀπόστολος ἐπέτρεψε, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐκώλυσε αὐτούς, ἑαυτὸν τύπον παρεχόμενος πᾶσιν ἡμῖν· οἶδαμεν γὰρ αὐτὸν μετὰ ἄνδρῶν εὐλαβεστάτων πάντα τὸν χρόνον ἀναστραφέντα, καὶ οὐχὶ μετὰ γυναικῶν ἀπρεπεστάτων διάγοντα· οὔτε κἂν αἰδοῦνται τοῦτο λέγοντες. Αἰσχύνην κατα χεέσθωσαν οἱ ἑαυτοὺς Πέτρῳ τῷ πρωτοστάτῃ τῶν ἀποστόλων, καὶ κλειδούχῳ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν συγκρίνοντες, καὶ φάσκοντες· Εἰ ἐκεῖνος εἶχεν ἀγαπητὴν, καὶ ἡμεῖς τοῖς ἐκείνου ἴχνησιν ἐπακολουθοῦμεν.

Καὶ τάχα καλῶς ἔχεις. Ἐγειρόν μοι γοῦν ὡς αὐτὸς τὴν Ταβιθὰν ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς πίστεως τῆς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἵνα πιστεύσω σοι, ὅτι καὶ σὺ πνευματοφόρος εἶ, ἐκ πεπλησμένος θείας δυνάμεως. Ἐξέλασόν μοι τοὺς δαίμονας, οὓς ἐκεῖνος ἐξήλασε, τὰς νόσους, καὶ τὰς ἐτέρας ἔργασαι θεραπείας, ὅσας ἐπετέλεσεν ἐκεῖνος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐγὼ γὰρ τᾶλλα. Ὅταν μοι δείξης, τότε σοι πιστεύσω, ὅτι οὐ πυροῦσαι πρὸς τὸ θηρίον. Ἡ οὐκ ἀκούεις τί λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὅτι Ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοί χευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ; Ἡ μῦθός σοι καταφαίνεται τὰ τοῦ Εὐαγγελίου ῥήματα; Ὁρᾶς, ὅπως οὐ μόνον τὸ πράττειν ἐκώλυσε, ἀλλὰ καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς ὄψεως ὄρᾳν ἀπέτρεψε, εἰδῶς ὅτι σκάνδαλον τῇ τοῦ ἀνδρός ψυχῇ τὸ ἔνεδρον;

Ἄλλὰ σοι τῷ πάσχοντι παίγνιον καταφαίνεται τὸ πρᾶγμα· ἐπήρωςας γὰρ σου τὸ φρόνημα τῇ ἀναισχυντίᾳ, προσωπεῖο δίκην τῷ προσώπῳ σου ἐμπεριθέμενος· ἀγνοεῖς γὰρ ἡλικίῳ ναυαγίῳ περιπέπτωκας. Ἐπαν ἔλθωμεν ἐπὶ τοὺς τῶν ἁγίων προφητῶν χαρακτῆρας, ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς ζωῆς ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις διέτριβον, οὐ μόνον τοῦ ὄρᾳν γυναῖκα ἀπαλλαττόμενοι, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῦ ἐνθυμεῖσθαι. Ἡ καὶ τοῦτό σοι πάντως λῆρος καταφανήσεται; Βλέπω γὰρ σε καὶ ἀντιθέσει πολλῶν λόγων κενῶν σαυτὸν παραμυθούμενον. Μνήσθητι τῆς ἐκ τοῦ παραδείσου ἐκβολῆς, καὶ τοῦ ὀλέθρου τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τῆς τῶν Σοδομιτῶν καταστροφῆς, ὅτι διὰ γυναῖκα πάντα τὰ κακὰ ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους γίνεται, τῆς τοῦ Σαμψῶν τοῦ δικαίου προδοσίας, καὶ τῆς τοῦ Ἰωσήφ ἐκείνου τοῦ ἐναρέτου ἐπιβουλῆς. Μνημόνευσον τῆς τοῦ ἐκλεκτοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων ἀπωλείας. Εἰ δὲ ταῦτά σε οὐ πείθει, Σολομῶν ὁ σοφός σε πεισάτω ὧδέ πη λέγων· Οἶνος καὶ γυνὴ ἀποστήσουσι καρδίας σοφῶν. Σοφῶν, εἶπεν, ἵνα μὴ καὶ τούτῳ παρενθῆς τι, καὶ εὐτελῶς φρονήσης περὶ τοῦ ῥητοῦ. Ὁ γὰρ οἶνος εἰς τὸν ἄνθρωπον εἰσδύνων, καὶ κάρωσιν μέθης ἐν αὐτῷ ἐργαζόμενος, ὡσπερ ποταμὸς πλημμυρῶν, ὄλον τὸ φρόνημα τῷ ἑαυτοῦ ῥοιζήματι παρασύρει, καὶ εἰς μανίαν ἄγει τὸν ἄνθρωπον. Τὰ αὐτὰ καὶ ἡ γυνὴ τῷ οἴνῳ διαπράττεται κατὰ τοῦ ἀνθρώπου.

Διὸ δὴ καὶ ὁ παροιμιστὴς παρεπλησίασε 30.817 τὸν οἶνον τῇ γυναικί· καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται διαφόροις κακοῖς καὶ θηρίοις ἰοβόλοις παρεπλησίασαν τὸ γένος τῶν γυναικῶν, τὸ ἀπόλλον τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλ' οὐδὲ ταῦτά σε πείθει· παίγνιον γὰρ ὡς ἔοικε πάντα σοι καταφαίνεται. Ἐβυσσας γὰρ ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς τὰ ὠτά σου, μὴ εἰσακούων τῶν θείων Γραφῶν. Καὶ λοιπὸν δὲ καὶ αὐτὸς εἰς θηριώδη τρόπον μετήλλαξάς σου τὴν φύσιν, τῇ τοῦ θηρίου συνοικίᾳ ὁμότροπος αὐτῇ γενόμενος· ἦς τὰ μὲν ῥήματα εὐλαλα, καὶ ἡ φωνὴ ἡδεῖα, ἡ δὲ ψυχὴ ἀγρία, καὶ τὸ φρόνημα δρακόντων, καὶ ἡ προαίρεσις ἐρπη στικῶν, καὶ τὸ βλέμμα πυρίπνουν, καὶ

τὸ φίλημα ἰοβόλον· καὶ ἀγὼν αὐτῆ, ὅπως τῆ τῶν λόγων κολα κεία, καὶ τῆ τῆς προσόψεως ἀπάτη, καὶ τῆ τοῦ φιλήματος προσβολῆ ἐκπτώση τὸ θηρίον τὸν ἰὸν εἰς τὸν τοῦ ἀθλίου λάρυγγα. Παρασύρει γοῦν λοιπὸν τὴν διάνοιαν, καὶ καροῖ τὸ φρόνημα, καὶ αὐτὸ τὸ ἦγε μονικὸν ἀκρωτηριάζει, καὶ ἐξίστησι τὸν νοῦν· καὶ ὡσπερ τὰ φάρμακα τὰ διδόμενα πρὸς ἀναίρεσιν τοῖς ἀνθρώποις, σκοτοῖ τὴν σύνεσιν, καὶ ὄλον τὸν ἀνθρωπον εἰς ἀναισθησίαν παρασύρει τῆ τοῦ δηλητηρίου ἀποτομία, τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ ἡ γυνὴ διὰ τοῦ φιλήματος καταβλάπτει τὸν λογικὸν ἀνθρωπον ἀλόγῳ ὀρμῇ ὑπαχθέντα, καὶ τὸ διὰ πολλῶν χορδῶν καὶ ἀρετῶν συγκείμενον κινητικὸν ὄργανον, τὸ αὐτ ἐξούσιον, τὸ θεοειδὲς τῆς ψυχῆς, δι' ἐνὸς δολεροῦ ρήματος, ἢ χειλέων συρίσματος, ἢ ὀφθαλμῶν νεύματος, ὡσπερ τι ἄψυχον ὄργανον ὡδε κάκεῖσε ὅπου βούλεται περιφέρει, καὶ ὡσπερ θάλασσα κυμαί νουσα, ὄλον τὸ σῶμα ταῖς αὐτῆς ὀρμαῖς παρασύρει.

Καὶ ἔστιν ἰδεῖν λοιπὸν τὸν ἄθλιον, τὸν ἐλεεινὸν, τὸν παντὸς οἴκτου ἄξιον, τὸν συνετὸν ἐν φρονήσει, τὸν εἰς ἄκρον γραμματικῆς ἐπιστήμης ἔμπειρον, καὶ σοφιστικῆς τεχνίτην διδασκαλίαν, τὸν ἰατρικῆς μετ ἔχοντα ἐπιστήμης, τὸν παντοίων ἔμπειρον γραμμάτων, ἢ καὶ τῶν θείων λόγων ἀναγνώσει ἑαυτὸν ἐπίδεδωκότα, καὶ τὸν μονήρη βίον πολλακίς ἐπαν ελόμενον, καὶ Ἐκκλησίας προὔχοντα, ὡσπερ τι ζῶον εὐτελὲς σχοινίῳ δεδεμένον, καὶ ὡδε κάκεῖ ριπιζόμενον· ἔδησε γὰρ διὰ τῆς ἐπιπλάστου ἀγάπης, μᾶλλον δὲ, εἰ δεῖ τάληθὲς λέγειν, τῆς αἰσχροῦς. Καὶ γίνεται λοιπὸν ἐπιταφίου θρήνου ὁ τοιοῦτος ἄξιος, καὶ ζῶν κλαιόμενος, καὶ ἀποθανῶν πενθούμενος. Καὶ γὰρ ζῶν ἀπέθανεν, ὡσπερ ἐν τάφῳ τῷ ἰδίῳ σώματι κατοικῶν· καὶ ἀποθανῶν, δισσῶς ἀπέθανε, κρίσει γεέννης πυρὸς αἰωνίου κολαζόμενος. Τί νῦν λέγεις, ὦ τῶν ἀθλίων ἀθλιώτερε, ὦ τῆς κακίας γεῖτον; Ποῦ σου τὰ σεμνὰ βαδίσματα; ποῦ σου εἰς ἄκρον παιδεία; ποῦ δὲ ὁ τῆς σοφίας κάματος; ποῦ σου τὸ σεμνὸν τῶν τρόπων; ποῦ τὸ εὐτακτον; ποῦ αἰ πλειστάκις ἐπιτελεσθεῖσαι ὑπὸ σοῦ χαμευνία τῆς φιλοσοφίας χάριν; ποῦ ἡ σύνεσις; ποῦ τὸ φιλόθεον; ποῦ τὸ φιλόχριστόν σου; Ἄλλὰ τούτων μακρὰν ἐγένου κακῶ θηρίῳ συνοικήσας, μᾶλλον δὲ ἑαυτὸν εἰς τὸν τῆς ἀπωλείας τάρταρον ἐνὲρ ρίψας. Τίς γὰρ σε ἠνάγκασεν εἰς τὸ τῆς παρανομίας ἐργαστήριον εἰσιέναι;

Τίς δὲ σε ἠνάγκασεν εἰς τὸν αὐτῆς κόλπον, ὡσπερ εἰς βυθὸν ἀγριαίνουσης 30.820 θαλάσσης εἰσδύναι; Μὴ γὰρ οὐκ ἦσθα αὐτεξούσιος; Αὐτοκατάκριτον σαυτὸν πεποίηκας. Ἐπειδὴ οὐκ ἠβουλήθης πρὸ τῆς τοῦ πάθους ἀκμῆς ἀπολύσαι ἀπὸ σοῦ τὸ ἀργαλέον, πάντως που ἠυλαβήθης μὴ σου τὰ μυστήρια θριαμβεύση ἐκβληθεῖσα. Τί δὲ αὐτῆ καὶ ἀνετίθου μυστήρια τὰ ἐν σοὶ καλῶς ἀπο κείμενα; Μὴ γὰρ στενοχωρίαν παρεῖχε σοὶ ἐν θη σαυροῖς σοφίας σου φυλαττόμενα; Εἶτα τὸν μὲν ὑπὸ τοῦ ἰδίου δεξιῶ ὀφθαλμοῦ σκανδαλιζόμενον, παρα κελεύεται ὁ Σωτὴρ καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, αὐτὸν δι' ἑαυτοῦ ἐκκόπτειν τὸ σκανδαλίζον μέλος.

Σὺ δὲ ἐχθρὸν καὶ ἐναντίον πρᾶγμα, τὸ μὴ μόνον σκανδαλίζον, ἀλλὰ καὶ θανατοῦν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἐκβάλλεις ἀπὸ σοῦ; Ἀγαπητὴ γὰρ ἦτω διὰ Χριστὸν ἕως τοῦ χαίρειν· ἐὰν δὲ βλάβη ψυχὴν, μηδὲ τὸ χαίρειν αὐτῆ· μόνον ἐπισκέψασθαι ἀσθενοῦντα, καὶ μὴ τὸν ὑγιαίνοντα σκανδαλίσει, ἢ ἐν καιρῷ θλίψεως, διωγμοῦ, ἢ ἐν ἐκκλησίᾳ· ἐπειδὴ πάντες εἰς ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἐσμεν. Διὰ τί; ἐπειδὴ ἡμεῖς οὐ βουλόμεθα, προτιμήσαντες τὴν μισαδελφίαν τῆς φιλαδελφίας. Μὴ σκανδαλίζετε τὸν κόσμον, οἱ τὰς συνεισάκτους ἔχοντες. Μὴ γὰρ γῆμαί σε ἡ Γραφή οὐκ ἐπέτρεψε; Γεγόνατε καὶ Ἰουδαῖοις, καὶ Ἑλλησι, καὶ τῆ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ πρόσκομμα. Ἡ ἀντιπίπτειν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς ἐπιχειρεῖτε, καὶ παραζηλοῦτε τὸν Κύριον; Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐστε; Ἐμβλέψατε εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν,

αἰσχύνθητε τὸ ἑαυτῶν πάθος, θεραπεύσατε ἑαυτοὺς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ, πρὶν ἢ ἐξάπινα ὡς ἀστραπὴ ἀθρόα ἦξει ἢ αὐτοῦ παρουσία, πρὶν ἢ πυρφόρος, πρὶν σκότος τὸ ἐξώτερον, πρὶν συντέλεια καὶ σκώληξ ἀκοίμητος. Τρέμοντες λέγομεν· μετὰ φόβου ἀκούετε, μὴδ' ἐν γελοίῳ καταφανήτω τὸ πρᾶγμα· υἱοὶ Θεοῦ, σειραῖς ταρτάρου παραδίδονται διὰ γυναῖκα.

Ἄλλ' ἐρεῖς μοι, ὅτι Συνοικῶν ταύτη οὐ βλάπτομαι. Εἰ ὁ δράκων συνοικῶν τῇ ἀσπίδι οὐ βλάπτεται, πάντως καὶ σὺ οὐ βλαβήσῃ· ὁ γὰρ δράκων τῇ δρακαίνῃ συγγινόμενος, θάνατον λαμβάνει τὸν μισθὸν τῆς συμβιώσεως, τοιαύτης φύσεως τυγχάνοντος τοῦ θήλεος θηρίου. Ὅρα γοῦν, μήποτε ὁμοίον ἐστὶ καὶ τὸ τῆς γυναικὸς πρᾶγμα. Παραθώμεθα δὲ ἀποδείξεις, ἐλέγχοντες τοὺς λογικοὺς ἀνθρώπους· Εἰ τὸ πῦρ τὴν καλάμην οὐκ ἀνάπτει, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄρρην λίθον εἰ σπείσεις τῇ θηλείᾳ, πυρκαϊὰ γίνεται. Ἄλλ' ἐπειδὴ λέγετε καὶ γυναῖκα σωφρονεῖν δύνασθαι· τοῦτο σαφῶς ἐπίσταμαι. Καὶ ἀνὴρ μένων καθ' ἑαυτὸν εὐσχημονεῖν δύναται· τοῦτο ἀκριβῶς ἐπίσταμαι. Ἀνὴρ δὲ μετὰ γυναικὸς, κακόν· καὶ γυνὴ μετὰ ἀνδρὸς, δεινότερον κακόν. Ἄν πάλιν γυνὴ τῶν ἰδίων ἀποστᾶσα συγγενῶν, ξένῳ ἀνδρὶ συνοικεῖν ἐπιχειρῇ τῆς ἐπιπλάστου ἀγάπης ἕνεκεν, τοῦτο μίξις λοιπὸν συζυγίας ἀθεμίτου πυρκαϊᾶν ἐργαζομένης.

Τῷ χρόνῳ γὰρ ἀναθερμαινόμενοι τῇ ὁμοσκήνῳ συμβιώσει, ἀνάπτουσι τὴν ὕλην, καὶ ἐμπυρίζουσι τὴν οἰκίαν, μᾶλλον δὲ τὰ ἑαυτῶν σώματα καίουσιν εἰς γέενναν καὶ αἰωνίαν κόλασιν. Λέγε μοι, ὦ πολυμήχανον θηρίον, ἢ τὸ τοῦ προ 30.821 βάτου ἔνδυμα ἔχουσα, καὶ τὸ τῆς ἀσπίδος φρόνημα ἐνστερνιασμένη· τί περιχρίεις, τί ὑποχρίεις σεαυτήν; τί χρώμασιν ἀλλοτρίοις ἀψύχοις προσλαμβάνεις μορφήν εἰδωλικήν; τί βασανίζεις σου τὰς τρίχας; τί προσθέτους πλοκάμους, καὶ κορύβαντας ἐπὶ κεφαλῆς ἀλλοτρίων προσθεμάτων καὶ νεκρῶν καὶ ἀλόγων ζῶων ἀνιστᾶς, διὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ ὄψεως, καὶ διὰ τῆς τῶν ἀλλοτρίων ἱματίων ποικιλίας ἐξαπατῶσα καὶ ἐκμαλάσσουσα καὶ ἐλλεβορίζουσα τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων; Ἡ γὰρ ἄπιστος γυνὴ πολυτρόπους ἀψύχους ὕλας συνάγουσα, καὶ χρωμάτων ποικιλίας διὰ παντοδαπῶν χρωμάτων καὶ ἀσβόλης καὶ ἀσβέστου καὶ βοτανῶν, ἃ τῷ ἰδίῳ σώματι ἔξωθέν ἐστὶ, προσκολλήσασα, πολύμορφον ὡσπερ τι θηρίον, ἑαυτὴν ἀπειργάσατο. Ἡ δὲ πιστὴ γυνὴ, τούτων ὀφείλει ξένη τυγχά νειν, καὶ μάλιστα ἢ ἐπαγγελλομένη εἶναι Χριστιανή. Ἡ καταγινώσκεις τοῦ Θεοῦ, ὦ γύναι, ὅτι τοιαύτην σε ἔπλασεν; Ἄφες ὡς ἐπλάσθης εἶναι· μὴδὲν ἑαυτῇ δι' εὐμηχανίας προσθῆς· μὴ γὰρ ἐμπειροτέρα εἶ τοῦ δημιουργήσαντός σε.

Τίνι δὲ καὶ ἀρέσαι βουλομένη ταῦτα ποιεῖς; Τῷ ἀνδρὶ; οὐκ ἔχεις ἄνδρα, ὡς γε ἔφης, ὦ παρθένε· εἰ δὲ καὶ ἔχεις, οἶδέ σου τὴν πολυμήχανον σύνθεσιν. Τί δελεάσμασι πολυτρόποις ὄρ γανώσασα τὸ σῶμα, θηρεύεις τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀπώλειαν; καὶ πῶς τὸν Χριστὸν ἐπικαλεῖσθαι τολμᾶς, ἢ ἐκκλησίας οὐδὸν πατεῖν, ξοάνων μορφὰς ἀψύχων ἐν ὄλῳ τῷ σώματι διὰ χρυσοῦ τοῦ ἀπολλυμένου φέρουσα, μᾶλλον δὲ πομπευομένη ὑπ' αὐτῶν, καὶ πολλὴν συστροφὴν ἀκολάστων ἀνδρῶν πρὸς τὴν ἑαυτῆς ἔκθεσμον θέαν ἐφελκομένη; Ἄλλὰ τίνι ταῦτα λαλοῦμεν; Λογικῶ ζῶω ἐρπηστικῶν δρακόντων προαίρεσιν ἔχοντι. Οὐτε σε αἱ Γραφαὶ πείθουσιν, οὔτε ἢ γέεννα φοβεῖ, οὔτε ἢ τῶν ἀνθρώπων νοθεσία καταλύσει; Κἂν τὴν ἑαυτῆς φύσιν αἰδέσθητι, μετάβαλέ σου τὴν ὄψιν, μὴ ἀπεργάζου ταύτην εἰδωλικὸν χαρακτήρα, μὴ μιμοῦ τὰς τὴν ἑταίρικὴν καὶ μοιχιαίαν αἰσχύνην ὑπερχομένας. Ἐκεῖναι γὰρ τῆς ἀνομίας θυγατέρες τυγχάνουσαι, ἔθος τοιοῦτον πράττειν ἔχουσι. Σοὶ δὲ τίς τοιαύτην ἐνετείλατο τὴν παραγγελίαν; ἄρα ποῖαι Γραφαὶ προφητικαὶ, ἢ ποῖα Εὐαγγέλια, ποῖαι δὲ ἀποστολικάι παραγγελίαι; Ἐγὼ οἶδα, ὅτι αἱ θεῖαι Γραφαὶ καὶ τὰς ἐξ ἔθους ἐχούσας τοῦτο πράττειν ἀπειργάσουσι τοῦ μηκέτι ἐπιτελεῖν τὰς εἰδωλομόρφους ἐξομοιώσεις.

Εἴρηται μετὰ παρρήσιας, ἀλλ' οὐδὲν κατ' ἀξίαν τῶν πραττο μένων. Ἄλλ' ἔρεϊ τις Σκληρὸς ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; Καὶ τὸ ὑποκριτικὸν καὶ ἀπεχθέστατον γένος τοῦτο εἴρηκέ ποτε πρὸς τὸν Σω τῆρα· ἀλλ' ἴστε ἅπαντες, τίνα αὐτοῖς ἀπόκρισιν ἔδω κεν. Οὕτως καὶ ἐνταῦθα· ὁ βουλόμενος καταनुσέσθω. Λόγοι γὰρ σοφῶν, ὡς τὰ βούκεντρα, καὶ ὡς ἦλοι πε πυρωμένοι, φησὶν ἡ Γραφή. Νομίζω ἀξιόπιστα ταῦτα τυγχάνειν, εἰ καὶ μέτρια τῷ λόγῳ, πρὸς τὴν τῶν τὰς συνεισάκτους ἐχόντων μανίαν

. Ἄνακοπτέτω τοίνυν ὁ λόγος τὸν χρεμετισμὸν χαλινουῦ δίκην, καὶ εἰς τάξιν 30.824 ἀγέτω τὴν ἄλογον ὄρμην τοῦ γυναικείου ρεύματος παρασυρομένων. Φόβος πρόκειται καὶ τρόμος, καὶ τὸ πῦρ ἀπηχεῖ. Μηδεὶς καταφρονεῖτω. Κἂν γὰρ τις θηριώδης τυγχάνη, ὑπὸ πυρὸς δαμασθήσεται· κἂν γὰρ τις δρακοντώδης τὴν προαίρεσιν, ἀρταρος ἠτοίμασται· κἂν Σοδομιτικὴν καρδίαν περιφέρῃ, πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ. βρέχει· ὅλοι γὰρ οἱ οὐρανοὶ πυρὶ τεθη σαυρισμένοι. Μηδεὶς τῆς τοῦ λέγοντος φωνῆς παρ ἀκουέτω, ἀλλὰ τῆς τῶν λόγων δυνάμεως σκοπεῖτω τὸ φοβερόν, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ κρίσιν πρὸ ὀφθαλμῶν ἐχέτω· Ὡς ἀνέλεος ἡ κρίσις τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεον.

Λοιπὸν δέ μοι καιρὸς καὶ πρὸς ὑμᾶς μέτρια εἰ πεῖν, ὦ ἄνθρωποι, οἱ τῶν ἀδελφῶν ἐχθροὶ, καὶ τῶν γυναικῶν φίλοι, οἱ εἰς τὴν τῶν γυναικῶν θολερὰν φιλίαν ζέοντες, καὶ εἰς τὴν καθαρὰν τῶν ἀδελφῶν ἀγάπην ψυχρότατοι. Ἄλλ' ἔρεϊς, ὅτι διὰ Χριστὸν αὐτὸ πράττεις προνοούμενος τοῦ ἀσθενοῦς σκεύους. Ναὶ οἶδα. Διὰ τί τοίνυν καὶ τῷ ἀδελφῷ σου τῷ διὰ Χριστὸν πενομένῳ τὸ αὐτὸ οὐ ποιεῖς, ἀλλὰ τοὺς ἀδελφούς ὡς ἐπιβούλους ὄρας, τὰς δὲ ἐπιβούλους, ὡς ἀδελφάς; Ἄλλ' ἔρεϊς μοι· Πῶς δύναμαι τὸν ἀδελφὸν μετ' ἐμαυτοῦ προσλαβέσθαι; ἐκείνη με ἔθαλπεν· ἐκείνη με ἐκολάκευεν· ἐκείνη μοι ἱμάτια ποικίλα κατεσκεύαζε, θρυπτὰ καὶ στρεπτούς καὶ νεήλατα ἐποίει· ἐκείνης ἡ φωνὴ ἠδεῖα, καὶ τὸ βλέμμα τρυφερόν. Οὐκ οἶδας τί φρονεῖς.

Ταῦτα ἐνθουσιαζόντων τὰ ῥήματα. Ἐκείνης τὰ γλυκερὰ ῥήματα ὕστερον πικρότερα χολῆς εὐρεθήσεται σοι· ἐκείνης τὸ τρυφερόν βλέμμα εἰς ταρτάρου σε κλεῖθρα κατάγει· ἡ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ ἀγάπη βασιλείαν οὐρανῶν σοι προξενεῖ. Τί τὴν τῆς ἀσπιδοχελώνης ὕπουλον ἀγάπην προτιμᾶς τῆς τοῦ ἀδελφοῦ γνησίας ἀγάπης; τί τὸ ἀπόλλον διώ κεις, τὸ σῶζον ἀπωθούμενος; Εἰ γὰρ ἄνδρες Νινευῖται οἱ ἐπὶ τῷ τοῦ προφήτου κηρύγματι πιστεύσαντες, ἀναστάντες ἐν τῇ κρίσει κατακρινουῦσι τοὺς παρ ἀκούσαντας τῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ῥημάτων, πάντως που καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων σοφοὶ, οἱ τὴν φιλοσοφίαν ἀσκήσαντες, καὶ τὴν μισογυνίαν ἐλόμενοι, κατακρινουῦσι τοὺς ἐν τῇ ἀληθινῇ σοφίᾳ ὄντας, καὶ συμπεπλεγμένους γυναικαρίοις ἀσώτοις· ὅτι ἐκείνοι διὰ γραμματικὴν ἐμπειρίαν καὶ ῥητορικὴν δεινότητα, ἥτις μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστίν, ἐγκράτειαν ἤσκησαν, καίπερ εἰδῶλοις ἀψύχοις λατρεύοντες. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τῷ τῆς μανίας σταδίῳ τρέχοντες, καταφρονουῦσι τοῦ πράγματος, μηδὲ τὸ σύνολον εἰς γυναικᾶ ἐμβλέποντες, τοῦ φθαρτοῦ βραβείου χάριν· ὑμεῖς δὲ τὰ μυστήρια τῶν ἐπουρανίων πραγμάτων ἐπιγνόντες, καὶ τὰ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος φοβερὰ κριτήρια προακούσαντες, τὴν σωφροσύνην οὐκ ἐτηρήσατε, οὐδὲ τὴν ἐγκράτειαν ἐφυλάξατε, ματαίῳ λογισμῷ ὑπαχθέντες τῇ τῶν ὁμοσκήνων ἑταιρείᾳ. Καὶ πῶς τις ἐξ ὑμῶν δυνήσεται Ἐκκλησίας προνοήσασθαι, καὶ τὸν περὶ κατηχήσεως λόγον ἐν ἐκκλησίᾳ λαλῆσαι, αὐτὸς μὴ προκαθαρίσας τὴν ἑαυτοῦ συνείδησιν; Πρὸς ὃν ἂν τις εὐλόγως εἴποι· 30.825 Ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε δυνήσῃ ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Πῶς δὲ καὶ περὶ σωφροσύνης τολμήσεις λαλῆσαι, αὐτὸς γυναικομανία δεδουλωμένος; ἢ πῶς τὰ περὶ δικαιοσύνης διδάξαι, αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἀδικίας

κρατούμενος; Θεραπεύτω τοίνυν πρώτον τὸ ἑαυτοῦ τραῦμα ὁ τοι οὔτος, καὶ τότε δυνησεται τὸν τοῦ ἀδελφοῦ μῶλωπα ἰάσασθαι, λόγοις θείοις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐπιβρώσας· τὸ γὰρ τῆς ψυχῆς τραῦμα τοῖς ἁγίοις λόγοις παραμυθούμενον κουφίζεται. Παρακάλει τοίνυν πάντας τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς μὲν πυρουμένους, εἰ βούλοιντο, γαμεῖν ἐν Χριστῷ (γινώσκοντας μέντοι, ὡς μία ἐνὶ ἐπλάσθη, πρῶτος δὲ Λάμεχ ὢν ἐκ τοῦ Κάϊν, ἔλαβεν ἑαυτῷ δύο γυναῖκας· τὸ δὲ ἑαυτῷ λαβεῖν ἔστι τὸ μὴ κατὰ θέλημα. Θεοῦ.

Ἡ γὰρ πολυγαμία, γάμου μὲν ἔχει τὸ ὄνομα, ἔστι δὲ φιλευπρόσωπος πορνεία· τοὺς δὲ ἐγκρατευομένους, τελείως ἐν Χριστῷ ἀσκεῖν, καὶ μὴ τῷ μὲν ὀνόματι φιλοσοφεῖν, τὸ δὲ ἔργον ἐπικεκαλυμμένως πράττειν. Μηδὲ πάλιν τοῖς τῶν ἀνθρώπων ὀφθαλμοῖς προσέχετε, ὅτι οὐχ ὀράσθε, τοίχων ὑμᾶς πανταχόθεν περικλειόντων· ἀλλὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀπειλήν φοβήθητε, ὅτι πάντα γυμνά, καὶ τετραηλισμένα ἐνώπιον αὐτοῦ εἰσι, τὰ ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων πραττόμενα. Καί μοι θαυμάσαι λίαν ἔπεισιν ἐκπληττομένῳ τὴν ἀναισθησίαν τῶν μυωπαζόντων, πῶς αἱ θήλειαι ἐκουσία γνώμη ἑαυτὰς εἰς δουλείαν ἐκδεδώκασιν, τιμῆς ὑπὸ τοῦ τετιμηκότος ἀγορασθεῖσαι. Πολλάκις γὰρ τις κόρη τοῖς ἰδίους γονεῦσι μὴ ἐξυπηρετησαμένη, καὶ ἀμοιβὰς δικαίων πόνων μὴ ἀποδεδωκυῖα τοῖς ἑαυτῆς γεννήτορσιν, αὐτὴ σπουδαία εἰς τὸν ἀγαπητὸν εὐρέθη, καὶ πάντα τρόπον ἀγωνίζεται αὐτῷ ἀρέσαι, καὶ οὐχὶ Θεῷ εὐσεβῶς δουλεῦσαι, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ταλαιπωροῦσα, καὶ στολὰς ἐξαλάσσουσα αὐτῷ καὶ κατασκευάζουσα· καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματά ἐστιν, ἃ οὐκ ἀγνοοῦμεν, ἀλλὰ νῦν λέγειν οὐ βουλόμεθα· οὐ γὰρ θέμις τὰ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν εἰς μέσον ἄγειν, ἃ καὶ τῷ λέγειν αἰσχρὰ τυγχάνει. Ὁ δὲ λοιπὸν, ὡσπερ τις ἰχθὺς ἀμφιβλήστρω κακῷ περιβληθεὶς, διὰ τῶν ἱματίων καὶ τῆς θανατηφόρου ὑπηρεσίας τῆς κατὰ ἀνθρωπαρέσκειαν γινομένης, καὶ οὐ κατὰ θεοσέβειαν, δεδούλωται τῷ γυναιῷ, μεθύων τὸ φρόνημα, καὶ κραδαινόμενος ὄλως ἐκλύεται ὑπὸ τῶν γυναικείων ῥημάτων, καὶ οὔτε προσευχῆς καιρὸν λοιπὸν ἐπιγινώσκει, οὔτε ἐὰν κύψη τοῦ προσεύξασθαι, οἶδε τί ποιεῖ, ἐνοπτριζόμενος χαρακτῆρα ἐταιρικῆς διαθέσεως.

Τὰ ὅμοια δὲ καὶ τὸ γύναιον συμπάσχει τῷ πάσχοντι. Καὶ Γραφῆς ἀναγινωσκομένης ἀβλεπτοῦσι τὴν διάνοιαν· καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ προσομιλιῶν λαλουμένων, οὐκ οἶδασι τί ἀκούουσι, τῷ ἀλλήλων αἰσχυρῷ πάθει δεδουλωμένοι· οὕτως τοῦ ἔρωτικοῦ καὶ μανιώδους πάθους τὴν ψυχὴν πηροῦντος, ὡς, εἰ δυνατόν, καὶ τῶν ἰδίων ὀνομάτων ἐπιλανθάνεσθαι. Τοσοῦτον ἢ γυνὴ συνοικοῦσα τῷ ἀνδρὶ ἐκτρέπει τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου· τοσοῦτον ὁ ἀνὴρ γυναικὶ 30.828 συσκηνῶν πρὸς μανίαν ἐπιθυμίας ἄγει τὴν γυναῖκα· τοσοῦτον ἰσχύει γυνὴ ἀνδρὶ συνοικοῦσα, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης λήθην ἐμποιῆσαι. Ἐξελάσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ γεέννης καὶ πυρὸς αἰώνιου. Τί ζῶντες ἑαυτοὺς εἰς ἄδην καὶ φοβερόν τάρταρον κατορύσσετε; Οἱ τὰς συνεισάκτους ἔχοντες, καὶ αὐταῖς συνοικοῦντες, ἀπομάθετε τὸ κακὸν μάθημα, τὸ τῆς ἀπωλείας πρόξενον, καὶ τὸ τῆς σωτηρίας προδοτικόν. Μιμησώμεθα τοὺς ἀποστόλους. μιμησώμεθα τοὺς προφήτας, καὶ κατ' ἴχνος αὐτῶν βαίνωμεν, καὶ μὴ ἡμᾶς ἀπατάτω τὸ τῆς γυναικὸς δέλεαρ· μηδὲ πάλιν γυναῖκα ἡμεῖς αὐτοὶ δελεάζωμεν διὰ τῆς κενοδοξίας, καὶ ἐθελοταπεινοφροσύνης· ἀλλὰ πάντα κατὰ ἀληθινὴν καὶ βεβαίαν ταπεινοφροσύνην σωφρόνως ὑφ' ἡμῶν πραττέσθω ἐν Χριστῷ, ἵνα δυνηθῶμεν ῥυσθῆναι ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος καιροῦ πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ δόξα, κράτος, τιμὴ τῷ ἀοράτῳ Πατρὶ σὺν ἁγίῳ καὶ παρακλήτῳ Πνεύματι, νῦν καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.